
Hrvoje
KAČIĆ

VUKOVAR –
ŠKABRNJA –
DUBROVNIK
(1999.)

Roland Dumas, ministar vanjskih poslova Francuske, u svojstvu predsjednika Vijeća sigurnosti UN, izjavio je da na kraju prethodnog desetljeća našeg tisućljeća na prostorima Europe postoje dva neokolonijalna carstva. Iako izričito Roland Dumas to nije spomenuo, pod eufemističkim pojmom dvaju neokolonijalnih carstava podrazumijevali su se komunistički totalitarni sustavi SSSR-a i SFRJ-a.

Budući je totalitarni komunistički sustav bio pred svojim neizbježnim raspadom, kod prvih višestranačkih izbora u bivšoj Jugoslaviji komunizam je bio poražen u svim federalnim jedinicama tadašnje Jugoslavije osim u Beogradu (i Titogradu), dakle centru te Jugotragedije, odnosno u Srbiji i Crnoj Gori u kojima su iste stranke dobile većinu te ostale na vlasti, uz promjenu samo imena, zadržavajući vlast, uz neizmijenjen kadrovski sustav i potpunu kontrolu nad svim organima vlasti, od vojske, sudstva, izvršne vlasti do vanjskih poslova, Narodne banke, a osobito unutarnjih poslova i raznih službi sigurnosti.

Naprotiv, komunizam je u Sovjetskom Savezu krahirao u samom centru vlasti, tj. u Moskvi. Zbog toga se dezintegracija SSSR-a u odnosu na pojedine federalne jedinice tog Saveza Republika odvijala mirnim putem, dok

se u Jugoslaviji neminovni raspad pokušava iz srpskih centara, zbog raspolaganja vojnom silom, zaustaviti upotrebom oružane sile.

Od Memoranduma, režiranih “događanja naroda”, antibirokratskih revolucija, mitinga istine, Gazimenstana pa do balvana u Kninu već ljeta 1990. velikosrpski hegemonizam, pod Miloševićevim vodstvom, instrumentaliziranjem svekolikog srpstva, u početku nastoji izazvati incidente kojima bi u zaštitu tzv. JNA širio svoju vlast. Svrha je bila centralistički vladati od Triglava do Gevgelije i za takav pothvat je nastojao iskoristiti postojeću međunarodnu konstelaciju koja je pružala podršku i zaštitu kontinuitetu svim postojećim državama, a time i Jugoslaviji, ili bolje rečeno Jugotragediji.

Sijanjem straha i ugroženosti, dio vlastita etničkog korpusa se pridobiva da se svladaju demokratske promjene i sruše demokratskim putem izabrana tijela vlasti. Pri tome se ciljano i sustavno produciraju teze o ugroženosti srpstva i režiraju međunacionalni naboji te u tu svrhu koriste okolnosti za izazivanje međunacionalnih incidenata i sukoba.

Tipičan primjer takvih namjera su balvani u Kninu. Prisjetimo se – to je bilo već u kolovozu 1990. godine. Kosovo – osude SFRJ zbog kršenja ljudskih prava na Kosovu. Lady Bentley Delić. Tko je Lady Bentley Delić? Posjet Beogradu – sastanak s Jovićem i Miloševićem. Izbor izvršen od dueta Jović/Milošević.

Rašković i Babić u Beogradu 15. kolovoza 1990. kod Jovića i Miloševića. Izvanredno stanje odnosnih vojnih korpusa 16. VIII. 1990., a sljedeće večeri, 17. VIII. 1990. balvani u Kninu.

Organiziran početak suprotstavljanja demokratskim promjenama u Hrvatskoj režira se u

Kninu, a upravo Srbi, zbog nacionalnog sastava u to vrijeme u Kninu, nisu mogli biti izloženi ugrozi, jer su po svojem etničkom sastavu predstavljali znatnu većinu te su imali potpunu i apsolutnu kontrolu na svim razinama lokalne vlasti. Beograd je inscenirao kninske balvane radi izazivanja hrvatske vlasti, kako bi uz intervenciju JNA taj sukob iskoristili za obaranje vlasti u cijeloj Hrvatskoj.

Armijski vrh organizira pripremu svojih po cijeloj Hrvatskoj razasutih brojnih kasarni, da se u slučaju potrebe, upotrebom vojske, spriječi otpor ostvarenju velikosrpskih ciljeva. Nakon što je u Hrvatskoj donesen Božićni Ustav, slijedi ultimatum za predaju oružja teritorijalne obrane. U dokaz tomu slijede opširne upute, kako su definirane u “Informaciji” Političkog odelenja Sav. sekret. za nar. obranu od 24. I. 1991., uz objašnjenje o općim prilikama u svijetu, a osobito u SFRJ u kojoj se zahtijeva “visok stepen borbene gotovosti”, s izričitom naredbom za jačanje Saveza komunista i tzv. Pokreta za Jugoslaviju.

U to vrijeme lansira se u javnosti tzv. film o generalu Martinu Špegelju.

Nakon poraza vojne operacije protiv Slovenije, 6. srpnja 1991. načelnik štaba JA general Blagoje Adžić zapovijeda svojim komandantima sa sloganom “Mi smo izgubili bitku, ali ne i rat”, završavajući ratnim poklikom i zahtijevajući da “upotrebe sve svoje znanje i vještinu u borbi za ostvarenje ideala Oktobarske revolucije i za Jugoslaviju.”

U takvim okolnostima, a nakon njihove tužne i pogrešne ocjene da su stvorene okolnosti da će uz pomoć JNA čije su naoružane postrojbe bile razasute diljem Hrvatske, bez

velikih teškoća preuzeti vlast, Srbija prelazi u otvorenu agresiju.

Četvrti kolovoza 1991. godine Hrvatska vlada raspravlja o izjavi Veljka Kadijevića, državnog sekretara za obranu vlade Jugoslavije, pa se povodom Kadijevićeve istupa konstatira da se od vrha JNA *de facto* objavljuje rat narodu Hrvatske i najavljuje rušenje njegovih legalnih vlasti. Tri dana nakon toga uslijedio je napad raketama iz zraka na Gornji grad i pogođeni su Banski dvori u trenutku kada je kod predsjednika Franje Tuđmana bio u posjetu Ante Marković.

Vukovar je među prvima na tom udaru s istoka. Ali, unatoč ogromnoj premoći, ne samo u teškom naoružanju srbo-četničke Jugoslavije, Vukovar odolijeva napadima i s kopna i s Dunava i iz zraka. Na stotine oklopnih kola i na tisuće vojnika iz sastava agresora izbacuje se iz stroja, što demoralizira agresorske vojne sastave i potiče dezertiranja rezervista te narušava efikasnu mobilizaciju.

Hrabri branitelji Vukovara razbijaju iskonstruirani mit o nesvrhovitosti suprotstavljanja i otpora brojem vojnika i oružjem puno nadmoćnijoj srpskoj Jugovojsci. Vukovar u višetjednoj opsadi rasplamsava prkos i ponos diljem cijele Hrvatske. U tim dramatičnim danima primjer Vukovara dao je dodatnu snagu i Pakracu, Karlovcu, Gospiću, Zadru, Šibeniku i Dubrovniku.

Milošević daje Karađiću upute o tome gdje je na raspolaganju oružje, pa i avioni za daljnje prodore i prema Gospiću i do sjeverne dalmatinske obale. Da im je uspjelo ostvariti namjere, cijela južna Hrvatska bila bi teritorijalno odsječena od svoje matice (RAM projekt).

Nakon što su Šibenik, Zadar i Gospić uspješno odoljeli napadima i zaustavili daljnje prodore, primjer Škabrnje pokazuje svu zločinačku narav agresora i osvajača kojima nije bio cilj samo osvajanje teritorija, nego zatiranje svakog života. U obrani svojih domova i zavičaja zabilježeno je 25 poginulih branitelja iz Škabrnje, a nakon prodora u mjesto ubijeno je 55 stanovnika Škabrnje, pretežno djece i žena (dakle, po broju izgubljenih života, u odnosu na ukupan broj stanovnika, može se uspoređivati sa žrtvama Vukovara).

Upravo zbog geopolitičkog položaja Dubrovnika, a znajući za oskudicu u naoružanju, četničke horde kreću u napad i na krajnji hrvatski jug. Osvajanjem Dubrovnika, u što su bili sigurni, agresorska vlast željela je povratiti ratno-huškački moral u javnosti preostale Jugoslavije, kada su se morali pomiriti sa činjenicom da je propalo ostvarenje zauzimanja u smislu zločinačke ideologije “krvi i tla” na zapadu sve do pravca Sutle i Kupe i do pravca Virovitica-Karlovac-Karlobag.

Napad, odnosno osvajanje Dubrovnika bilo je motivirano i potrebom da se amortiziraju iznevjerena obećanja kako će za dva dana biti u Vukovaru, što se opetovano ponavljalo. Javnost Srbije je bila čak u rujnu izvještavana da je skršen otpor Vukovaraca.

Kao kompenzaciju za lažno dana obećanja svojoj javnosti u odnosu na Vukovar, Jugoslovenska armija nadire u cijelo područje krajnjeg hrvatskog juga, s namjerom da svoju javnost, a i agresorsku armiju zadovolje činjenicom da su osvojili Dubrovnik. Ciljevi su isti, a i sredstva za ostvarenje tih ciljeva se ne razlikuju. Zbog konfiguracije prostora i cesta koje se prostiru

kroz kraški kamenjar, u prodoru prema Dubrovniku tenkovske snage imale su vrlo ograničenu mogućnost upotrebe.

Ali, treba spomenuti i činjenicu da na dubrovačkom području nisu imali mogućnost manipuliranja domaćih Srba ili “jugoslavena” da se pokušaju suprotstaviti tijelima legalno izabrane vlasti. Osim toga, na području grada i okolnih naselja nije bilo ni jedne kasarne JNA, a oružje tzv. Teritorijalne obrane Dubrovnika nalazilo se u području Graba kod Trebinja. Međutim, da bi pronašla do krajnosti podli izgovor za napad svojih agresora na Dubrovnik, Vlada Republike Srbije na svojoj sjednici od 4. X. 1991. zaključuje da predsjednik Vlade Dragutin Zelenović upozna Vladu Republike Hrvatske da su s područja Dubrovnika izvršeni oružani napadi na naselja u Hercegovini i Boki Kotorskoj.

Unatoč blasfemičnosti ovakve laži, hrvatskoj Vladi je 5. listopada 1991. upućen dopis u kojem stoji i sljedeće:

“Vaša odluka da u gradu od neprocenive istorijske i kulturne vrednosti smestite vaše paravojne formacije, crne legije i mnogobrojne strane plaćenike i da sa tog prostora započnete oružane napade na naseljena mesta u Hercegovini i Boki Kotorskoj predstavlja krajnje necivilizovani, nehuman i nedostojan čin.

Nadamo se da ste i sami postali toga svesni i da ćete uložiti potreban napor da sprečite te vaše oružane formacije da razore Dubrovnik, kao što su to učinile sa mnogim drugim gradovima.

Upućujući Vam ovaj poziv da sprečite razaranja Dubrovnika, Vlada Republike Srbije izražava čvrsto uverenje da će svi pripadnici JNA i jedinica

TO uložiti maksimalne napore da se sačuva ovaj grad.”

Slijedi vlastoručni potpis predsjednika Vlade Srbije, a ne treba zaboraviti da je u tom trenutku na čelu vlasti u Srbiji Slobodan Milošević i nije osnovano pretpostaviti da bi Zelenović ovakav dokument potpisao, a da predsjednik Predsjedništva te Srbije to nije znao.

Kom. Đurović, 7. X. 1991.

Zap. obrane Dubrovnika N. M. - 12. XII. 1991. 3 (tri) mitraljeza promjera 12,7 i garantiram: Dubrovnik neće pasti.

Dubrovnik je već početkom jeseni pod opsadom kao i Vukovar, a to su hrvatski Alcasar i Guernica.

Narod u skloništima oskudijeva i vodom i hranom. Električne energije i plina nema. Dragovoljci na prvim linijama bojišnice, a to su upravo stambene zgrade vlastitoga grada, vrlo često oskudijevaju i streljivom. Međutim, srca za borbu i obranu rodne grude nije nedostajalo.

Upravo sada se navršava osma obljetnica osvajanja Vukovara i Škabrnje s užasnim i masovnim smaknućima njihovih stanovnika, a upravo toga dana 1991. godine prvi strani ratni brod uplovljava u dubrovačku luku donoseći hranu, lijekove i vodu napaćenom stanovništvu koje je odoljelo napadima i opsadi koja je trajala ukupno više od sedam mjeseci. Geopolitički položaj Dubrovnika i njegove veze sa svjetskim morima, a osobito zahvaljujući vlastitom Odredu naoružanih brodova i dragovoljcima, i ovaj put su bili odlučujuće važni da Dubrovnik odoli napadima s prostora Crne Gore i istočne Hercegovine.

U Vukovaru je Srbija izgubila snagu, jer je nakon nekoliko tisuća poginulih vojnika i uništenih više stotina tenkova i oklopnih kola, srušen umjetno podržavan mit o vojnoj nadmoći Srbije i vojne Jugoarmade nad svojim zapadnim susjedima. Istodobno, klicu neizbježne katarze doživljavaju besmrtni akademici SANU kada su, zadojeni mržnjom, a uvjereni u svoju nadmoć nad Hrvatima, poručili preko svojeg egzekutora Slobodana Miloševića, svojim sunarodnjacima i običnim smrtnicima da se dignu oružjem na svoje susjede, jer, kako je govorio predsjednik SRJ akademik Dobriša Čosić: “Srbija gubi u miru ono što dobije u ratu”.

Na primjeru patnje i stradanja Vukovara pred zemljama srednje Europe Srbija pokazuje i svoje pravo lice. Na iskustvu obrane Vukovara još više se ubrzava dezertiranje mobiliziranih pripadnika JNA.

Nakon što je cijela okolica Dubrovnika bila opljačkana, a stanovništvo s tih prostora protjerano uz užasno rušenje i palež, često kao sredstvo prikrivanja otimačine, Jugoarmada sa svojim četničkim sudionicima također doživljava konačni poraz u napadu na dan sv. Nikole, tj. 6. prosinca, na dan zaštitnika pomoraca, kad su i jedinice niških specijalaca koje su već stigle i na pojedine dijelove tvrđave Imperijal na Srđu iznad starog grada, bile odbačene i ta agresorska armija zauvijek poražena.

Na Dubrovniku Srbija, odnosno Jugoslavija pred cijelom Europom, a i čitavim svijetom gubi obraz. Istina je da su patnje i žrtve Vukovara uvjerile europsku javnost, a time i vodeće političare tih zemalja da je raspad Jugoslavije

neminovan, ali isto je tako istina da je zločinačke napade koje je ta ista soldateska provodila nad Dubrovnikom taj proces znatno ubrzao. Dužan sam posvjedočiti da bi u mojim vrlo čestim kontaktima s političarima i državniciima stranih zemalja, pa i s onima koji su očito još uvijek zadržavali određene sklonosti prema jedinstvenosti te nesvrstane, dakle izvanblokove, odnosno po njihovu mišljenju tzv. nekomunističke Jugoslavije, sve njihove dvojbe nestale, kad bih slučaj Dubrovnika usporedio onako kako pred Vama svjedočim i ovdje doslovno citiram:

Gospodo kakve bi bile vaše reakcije da čujete:

“Ratna mornarica i ratno zrakoplovstvo Italije obrušava se bombama i granatama na Veneciju!!!”

Sazrelo je vrijeme da se vožd s Dedinja suoči s istinom da je ne samo prečanske Srbe, nego “vaskoliko srpstvo”, pa i ono u užoj Srbiji, doveo u teško i tužno stanje.

Luč zapaljena u Vukovaru rasplamsala se diljem Hrvatske, pa i u Karlovcu, i Gospiću, i u Dubrovniku, i bila je sigurno jamstvo da se vraćamo na krajnje istočne granice hrvatskog sjevera i juga naše domovine, a to znači u Ilok, Tovarnik i Batinu u Baranji na sjeveru te Prevlaku s rtom Oštro na jugu.

Domovinski rat je na svim prostorima Lijepe naše bio i ostao po svojoj prirodi i značenju borba suprotstavljenog Dobra i Zla u kojoj smo zajedničkom predanošću, osobito naših dragovoljaca, uspjeli sačuvati vlastitu domovinu i steći svoju državu. Naša moralna obveza je da tekovine koje su stečene i brojnim žrtvama položenim na oltar Domovine i

junaštvom i hrabrošću hrvatskih dragovoljaca sačuvamo i štujemo zauvijek.

Od Vukovara do Dubrovnika kultura pomoći ili zajedništva u Domovinskom ratu bila je zaista na zavidnoj razini i mora biti i ostati našom moralnom obvezom.

Vukovar je sa svojim patnjama i žrtvama, a osobito hrabrošću svojih branitelja izrastao u simbol pobjede Hrvatske. To je i Hrvatski državni sabor svojom jednoglasnom odlukom upravo sada i potvrdio.

Na muci se poznaju junaci.

Neka je vječna slava i hvala svim našim braniteljima, a osobito hrabrim junacima Vukovara, Gospića, Škabrnje i Dubrovnika.